

BOSHLANG‘CH TA‘LIMDA BADIY O‘QISHNI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Odilova Maxliyoxon Doniyorjon qizi

*Qo‘qon Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim
yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

odilovamaxliyo04@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang‘ich ta‘limda badiiy o‘qishni rivojlantirishning transformativ usullarini o‘rganadi. Interfaol hikoyalar, tasviriy san‘at, ijodiy izlanish, interfaol texnologiyalar, umumiy o‘qish tajribasi va tabaqalashtirilgan ta‘limni o‘zaro bog‘lash orqali o‘qituvchilar savodxonlikka yaxlit yondashuvni rivojlantiradilar. Bu usullar nafaqat til ko‘nikmalarini oshiribgina qolmay, balki ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va adabiyotga umrbod mehr uyg‘otadi. Strategiyalarning xilma-xilligi individual ta‘lim uslublariga mos keladigan inklyuzivlikni ta‘minlaydi. Oxir oqibat, badiiy o‘qish usullarining o‘zaro uyg‘unlashuvi har tomonlama barkamol, xayolparast va savodli avlodni shakllantirishga zamin yaratadi.

Kalit so‘zlar: Badiiy o‘qish, Boshlang‘ich ta‘lim, Savodxonlikni rivojlantirish, Hikoya, Tasviriy san‘at, Ijodiy izlanish, Interaktiv texnologiyalar, Jamoaviy o‘qish.

Kirish

Boshlang‘ich ta‘lim sohasida badiiy o‘qishni rivojlantirish yoshlar ongida nafaqat tilni bilish, balki jo‘shqin tasavvurni rivojlantirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Pedagog va tadqiqotchilar innovatsion pedagogik yondashuvlarni o‘rganar ekan, badiiy o‘qishni rivojlantirish usullariga e‘tibor yorqin namoyon bo‘ladi. Badiiy o‘qish an‘anaviy savodxonlik yo‘riqnomasidan ustun bo‘lib, o‘quv jarayonini ifoda va tushunishning boy gobeleniga singdirish uchun hikoya, tasviriy san‘at va ijodiy izlanishning dinamik aralashmasini o‘z ichiga oladi.

Boshlang‘ich ta‘limning boshlang‘ich yillari bolaning kognitiv qobiliyatlarini shakllantirish va o‘rganishga bo‘lgan munosabatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. An‘anaviy o‘qish usullari ko‘pincha so‘zlarni dekodlash va grammatikani tushunishga qaratilgan bo‘lib, adabiyot bilan badiiy shug‘ullanishning o‘zgartiruvchi kuchini e‘tiborsiz qoldiradi. Biroq, ushbu maqolada ko‘rib chiqilgan usullar o‘qishga umrbod muhabbatni rivojlantirishga qaratilgan ijodkorlikni o‘rganish tajribasiga kiritishning chuqur ta‘sirini tan oladi.

Badiiy o‘qish texnikasi yosh tasavvurlarni o‘ziga tortadigan interfaol hikoya seanslaridan tortib, illyustratsiyalar va multimedia kabi vizual elementlarni birlashtirishgacha bo‘lgan interfaol strategiyalar spektrini o‘z ichiga oladi. Ushbu

usullar nafaqat tilni tushunishni chuqurlashtiradi, balki o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, empatiya va hissiy aqlni rivojlantiradi. Ifodali san'atni adabiyot bilan bog'lash orqali o'qituvchilar o'qishni shunchaki akademik mahorat sifatida emas, balki tasavvur, madaniy izlanishlar va o'z-o'zini kashf qilish dunyosiga kirish eshigi sifatida qabul qilinadigan muhit yaratishni maqsad qilganlar.

Bundan tashqari, maqola badiiy o'qish va kognitiv rivojlanish o'rtasidagi simbiozni o'rganib chiqadi va bu usullar boshlang'ich sinf o'quvchilarida nafaqat savodxonlik ko'nikmalarini, balki umumiy kognitiv qobiliyatlarni qanday oshirishiga urg'u beradi. Ta'lim landshafti rivojlanib borar ekan, turli xil ta'lim uslublarini qamrab olish va har bir bolaning o'ziga xos potentsialini tan olish zaruratga aylanadi. Badiiy o'qish usullarini o'rganish o'qituvchilar va ota-onalar uchun qo'llanma bo'lib xizmat qiladi va boshlang'ich sinf o'quvchilarini savodxonlik nafaqat funktsional, balki ilhom manbai va umr bo'yi boyitish manbai bo'lgan kelajakka tayyorlaydigan immersiv, qiziqarli va o'zgaruvchan ta'lim muhitini yaratish bo'yicha tushunchalarni taqdim etadi.

Asosiy qism

Hikoya orqali ijodkorlikni ochib berish

Boshlang'ich ta'limda badiiy o'qishni rivojlantirishning asosiy usullaridan biri hikoya qilish san'atini o'z ichiga oladi. An'anaviy rivoyatlar o'qituvchilarning yosh o'quvchilarning tasavvurlarini o'ziga jalb etuvchi interfaol hikoya seanslarini qo'llashi bilan jonlanadi. O'quvchilarni hikoya qilish jarayoniga jalb qilish orqali o'qituvchilar ijodkorlikni, adabiyot bilan chuqur bog'lanishni ta'minlovchi muhit yaratadilar. Hikoya qilishning kuchi nafaqat aytilgan so'zlarda, balki bolalarni turli dunyolar, madaniyatlar va davrlarga olib borish, turli xil hikoyalarga muhabbat uyg'otish va dunyo haqidagi tushunchalarini kengaytirish qobiliyatida hamdir.

Tasviriy san'atni savodxonlikka kiritish

Badiiy o'qish yozma so'zdan tashqariga chiqadi va tasviriy san'atni tushunish va ifodalash uchun kuchli vosita sifatida birlashtiradi. Illyustratsiyalar, rasmlar va multimedia elementlarini o'qish materiallariga kiritish umumiy o'rganish tajribasini oshiradi. Ko'rgazmali qurollar nafaqat hikoyani tushunish uchun qimmatli vosita bo'libgina qolmay, balki yoshlarning ijodiy qobiliyatlarini ham rag'batlantiradi. So'zlar va tasvirlarning birlashishi ko'p hissiy sayohatni yaratadi, bu tushunishni

chuqurlashtiradi, tanqidiy fikrlashni ragʻbatlantiradi va vizual savodli avlod uchun poydevor qoʻyadi.

Ijodiy izlanishni rivojlantirish

Ijodiy izlanishni ragʻbatlantirish badiiy oʻqish koʻnikmalarini rivojlantirishning asosiy usuli hisoblanadi. Oʻqituvchilar tobora koʻproq oʻquvchilarga drama, rolli oʻyinlar va badiiy loyihalar orqali adabiyotni oʻrganishga imkon beradigan tadbirlarni oʻz ichiga oladi. Hikoya qahramonlari va mavzulariga singib ketish orqali oʻquvchilar hikoyaga shaxsiy aloqadorlikni rivojlantiradilar, matnni chuqurroq tushunish va qadrlashni rivojlantiradilar. Ijodiy izlanish nafaqat savodxonlik koʻnikmalarini mustahkamlaydi, balki jamoada ishlash, muloqot qilish va muammolarni hal qilish kabi koʻnikmalarni ham rivojlantiradi.

Adabiy izlanishda interfaol texnologiyalar

Raqamli asrda interfaol texnologiyalarning integratsiyasi badiiy oʻqish koʻnikmalarini rivojlantirishda hal qiluvchi rol oʻynaydi. Oʻquv ilovalari, interaktiv elektron kitoblar va multimedia platformalari oʻquvchilarga adabiyot bilan oʻzaro muloqot qilishning dinamik va qiziqarli usullarini taqdim etadi. Ushbu texnologiyalar nafaqat texnologiyani yaxshi biladigan avlodning xohish-istaklariga javob beradi, balki shaxsiy oʻrganish tajribasi uchun imkoniyatlarni ham taklif qiladi. Animatsion hikoyalar uchun ilovalardan tortib virtual voqelik bilan takomillashtirilgan adabiyotlarni oʻrganishgacha boʻlgan interfaol texnologiyalar adabiyotni yosh oʻquvchilarning zamonaviy sezgirliklariga mos keladigan tarzda jonlantiradi.

Kitob klublari orqali kitobxonlik madaniyatini oshirish

Boshlangʻich taʼlim muassasalari qoshida kitob toʻgaraklarining tashkil etilgani badiiy kitobxonlik koʻnikmasini shakllantirishning samarali usuli boʻlib xizmat qilmoqda. Adabiyotni muhokama qilish uchun umumiy maydon yaratish orqali talabalar nafaqat oʻqishni tushunishlarini kuchaytiradilar, balki umumiy muhokamalar orqali tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Kitob klublari oʻquvchilarga oʻz fikrlarini bildirish, turli nuqtai nazarlarni oʻrganish va adabiyotning xilma-xil dunyosini umrbod qadrlash imkonini beruvchi jamiyat tuygʻusini ragʻbatlantiradi.

Turli xil taʼlim uslublariga moslashtirish

Taʼlim uslublarining xilma-xilligini tan olish boshlangʻich taʼlimda badiiy oʻqishni rivojlantirishning ajralmas qismidir. Oʻqituvchilar tabaqalashtirilgan

ta'limdan foydalanadilar, talabalar o'rganishning turli usullarini moslashtirish uchun o'z yondashuvlarini moslashtiradilar. O'qituvchilarning shaxsiy kuchli tomonlarini, ular vizual, eshitish yoki kinestetik ta'limda bo'lsin, tan olish va tarbiyalash orqali, o'qituvchilar badiiy o'qish usullari har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini qondirishini ta'minlaydi, inklyuzivlikni ta'minlaydi va o'rganish tajribasining ta'sirini maksimal darajada oshiradi.

Mohiyatan, boshlang'ich ta'limda badiiy o'qishni rivojlantirishda qo'llaniladigan usullar an'anaviy savodxonlik ta'limidan ham ustun turadi. Ular nafaqat til ko'nikmalarini oshiribgina qolmay, balki ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va adabiyotga umrbod muhabbatni rivojlantiradigan yaxlit yondashuvni o'z ichiga oladi. Hikoya san'ati, vizual elementlar, ijodiy izlanish, interfaol texnologiyalar, umumiy o'qish tajribasi va moslashtirilgan ta'limni birlashtirib, o'qituvchilar adabiyotga nafaqat o'rganish mavzusi, balki jonli gobelen sifatida qaraydigan o'quvchilarning yangi avlodiga yo'l ochadi. tasavvur, madaniyat va cheksiz imkoniyatlar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda badiiy o'qishni rivojlantirishning turli usullarini o'rganish innovatsion pedagogik yondashuvlarning o'zgartiruvchi kuchini ta'kidlaydi. Hikoya, tasviriy san'at, ijodiy izlanish, interfaol texnologiyalar, umumiy o'qish tajribasi va tabaqalashtirilgan ta'limning uyg'unligi nafaqat til bilimni oshiradi, balki yosh ongning har tomonlama rivojlanishi uchun muhim bo'lgan boy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Badiiy o'qish interfaol hikoya qilishga urg'u berib, yosh o'quvchilarning tasavvurini uyg'otish, an'anaviy adabiyot chegarasidan tashqarida bo'lgan hikoyalarga chuqur muhabbat uyg'otish qobiliyatiga ega. Tasviriy san'atni savodxonlikka kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning tasviriy savodxonlik ko'nikmalariga kirishadilar, tushunish va ijodkorlikni oshiradigan ko'p hissiy ta'lim tajribasini yaratadilar.

Ijodiy izlanish dinamik usul bo'lib xizmat qiladi, drama, rolli o'yinlar va badiiy loyihalar orqali o'quvchilarni adabiyot olamiga singdirishga undaydi. Ushbu amaliy yondashuv nafaqat savodxonlik ko'nikmalarini mustahkamlaydi, balki jamoada ishlash va tanqidiy fikrlash kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

Adabiy izlanishda interfaol texnologiyalarning integratsiyalashuvi ta'limning rivojlanayotgan manzarasini tan oladi. Ushbu texnologiyalar faol ishtirok etish uchun

dinamik platformalarni ta'minlaydi, talabalarga adabiyotlar bilan raqamli sezgirliklari bilan rezonanslashadigan usullar bilan o'zaro aloqada bo'lish imkonini beradi, texnologiya va badiiy o'qish o'rtasida uzluksiz aloqani mustahkamlaydi.

Kitob klublari, umumiy o'qish tajribasi sifatida, muloqot va adabiyotni birgalikda o'rganish uchun joylar yaratadi. Bu muhitlar nafaqat o'qishni tushunishni kuchaytiradi, balki talabalar o'rtasida hamjamiyat va hamkorlik tuyg'usini uyg'otadi, birgalikda o'rganishga bo'lgan muhabbatni kuchaytiradi.

Bundan tashqari, o'qitishning turli xil ta'lim uslublariga moslashtirilishi badiiy o'qish usullari har bir talaba uchun inklyuziv va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Vizual, eshitish yoki kinestetik o'rganishda individual kuchli tomonlarni tan olish va tarbiyalash yanada shaxsiylashtirilgan va ta'sirli ta'lim tajribasiga hissa qo'shadi.

Birgalikda bu usullar adabiyotga nafaqat o'rganish predmeti, balki xayolot, madaniy izlanish va o'z-o'zini kashf qilish darvozasi sifatida qaraydigan yosh kitobxonlar avlodiga yo'l ochadi. Boshlang'ich ta'limda badiiy o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish adabiyotni umrbod qadrlash, doimo rivojlanib borayotgan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlari bilan jihozlangan har tomonlama barkamol shaxslarni tarbiyalash uchun mustahkam poydevor yaratadi. O'qituvchilar ushbu usullarni qo'llashda davom etar ekan, boshlang'ich ta'limning kelajagi o'quv sayohatining jonli va ajralmas qismi sifatida badiiy o'qish gullab-yashnashiga va'da beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Otto, M., & Thornton, J. (2023). RIVOJLANAYOTGAN VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 832-833.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA INGLIZ TILINI O'RGATISH TEXNLOGIYALARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 834-835.
3. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. Educational Research in Universal Sciences, 2(9), 74-94.
4. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 7, 65-71.

5. Ikromjonovna, J. S. (2023). BOSHLANG‘ICH SINFLARGA TA‘LIM BERISH JARAYONIDA ZAMONAVIY METOD VA VOSITALARNING AHAMIYATI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 581-583.
6. Ikromjonovna, J. S. (2023). THE ROLE OF FOLK TALES AND EPIC MOTIVES IN THE POETRY OF USMAN AZIM. Open Access Repository, 9(4), 545-548.
7. Maxliyoxon, O., & Farangiz, N. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA‘LIM O ‘QUVCHILARIGA HAJVIY ASARLARNING O ‘RNI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 36-40.
8. Maxliyoxon, O., & Gulnoza, X. (2024). DRAMA JANRIDAGI ASARLAR TARIXI VA RIVOJLANISHI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 28-31.
9. Maxliyoxon, O., & Dilnura, M. (2024). DRAMA VA UNING TURLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 45-48.
10. Maxliyoxon, O., & Baxtigul, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA MATNDA SO ‘Z ISHLATISH QOIDALARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 9-12.
11. Maxliyoxon, O., & Jumagul, A. (2024). 7-11 YOSHLI BOLALARDA TEZ OQISH VA TEZ AYTISH MASHQLARINING XUSUSIYATLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 32-35.
12. Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA‘LIM O ‘QUVCHILARI BILAN MADANIY TADBIRLARNI TASHKIL ETISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 24-27.
13. Maxliyoxon, O., & Ozodaxon, A. (2024). BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARIDA AKTYORLIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 13-16.
14. Maxliyoxon, O., & Diyoraxon, S. (2024). BADIY O ‘QISHDA DIKSIYA NIMA VA UNING TURLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 20-23.
15. Maxliyoxon, O., & Mushtariy, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATIDA BOLALARDA AKTYORLIK QOBILYATINI RIVOJLANTIRISH. Yosh Tadqiqotchi Jurnal, 3(1), 112-116.
16. Moxira, T., & Maxliyoxon, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA FANI HAQIDA UMUMIY MA‘LUMOTLAR. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 49-53.

17. Maxliyoxon, O., & Nafisaxon, Z. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANIDA DIKSIYA VA UNI BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA QO 'LLASH. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 101-106.
18. Maxliyoxon, O., & Munisaxon, A. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANIDA XALQARO METODLAR QO 'LLASH USULLARI VA KAMCHILIKLARI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 95-100.
19. Ayyoma, A., & Maxliyoxon, O. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANINI O 'QITISHDA XORIJ TAJRIBASI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 107-111.
20. Odilova, M. (2023). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA 4K MODELINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI. *TA'LIM*
21. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.
22. Maxliyoxon, O., & Mohiraxon, T. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA VA BADIY O 'QISHDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 99-103.
23. Mahliyo, R. Z., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AKTYORLIK QOBILİYATINI RIVOJLANTIRISH. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 109-112.
24. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O 'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.
25. Maxliyoxon, O., & Marifatxon, A. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANINING BOSHLANG 'ICH TA'LIMDAGI O 'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 104-108.
26. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). THE ROLE OF WTO IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 140-148.
27. Maxliyoxon, O., & Shaxrizoda, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATI ORQALI BOLALARNING IJODIY QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH. *Analysis of International Sciences*, 2(1), 41-46.
28. Gulruh, M., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG 'CH TA'LIMDA BADIY O 'QISH VA ONA TILINI O 'QITISH USULLARI. *Analysis of International Sciences*, 2(1), 29-34.

29. Maxliyoxon, O., & Shohsanam, R. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIM O 'QUVCHILARINING FIKRLASH SALOHIYATINI OSHIRISHDA ERTAKLARNING AHAMIYATI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 58-63.
30. Maxliyoxon, O., & Mohinaxon, E. (2024). BADIY O 'QISH FANINI BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARIGA O 'QITISHDAGI QIYINCHILIKLAR VA YECHIMLAR. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 52-57.

